

Taxonomie

HET BEESTJE MOET EEN NAAMPJE HEBBEN TAXONOMIE

Het lijkt zo simpel: we werken met tarwe of rijst, met appels of avocado's en meestal hebben we een goed idee wat dat is. Even doordenkend blijkt toch dat nadere precisering vereist is: wat geldt voor 'Juliana' tarwe geldt niet voor 'Citadel', en sommigen prefereren 'Cox Orange Pippin' boven 'Granny Smith' en andersom. Zo ook met kruiden en "onkruiden": Daucus carota kent wilde peen en cultuurwortelen, en is op het eerste gezicht lastig te onderscheiden van andere Umbelliferae, de familie der schermbloemigen, zoals het fluitekruid: Anthriscus sylvestris. Als tropische houtsoort is Diospyros ferrea, een zwart ebbenhout (Ebenaceae) uit Nieuw Guinea, véél beter dan de nauw verwante D. hebecarpa met licht witvezelig hout en zo zijn er veel meer voorbeelden.

Zoals de mens van alles ordent en namen geeft, doet hij dat met planten en dieren. De taxonomie (of systematiek) bestudeert de veelvormigheid op aarde en vormt als het ware de burgerlijke stand van de planten- en dierenwereld. Als basis van de biologie zowel als culminatie van de biologische wetenschappen staat de taxonomie centraal. Wij moeten communiceren - met taal - over planten, dieren en organismen daartussen in. Het systeem bestaat al lang, is min of meer geformaliseerd sinds de tijd van Linnaeus en formeel verwerkt in Codes - de wetboeken - voor wilde en cultuurplanten, en in de zoölogische Code die los staat van de botanische.

Plantentaxonomie heeft wel eens in de volksmond een bestoft karakter - dat slaat dan op de hooizolder hetgeen een oneerbiedig woord is voor het herbarium, een van de gereedschappen van de taxonoom. In herbaria zijn planten opgeslagen, soms al eeuwenlang, die we op elk gewenst moment kunnen bestuderen; een rijk wetenschappelijk bezit. Liefst hebben we de combinatie met levend materiaal bij de hand - in kassen of op proefvelden. Met 250.000 soorten bloeiende planten in het wild, vooral in de tropen, lukt dat niet altijd. Onmisbaar is ook een goed geutilleerde bibliotheek. Boeken kunnen ook bestoft zijn als ze zelden worden geraadpleegd, maar de schatten die ze herbergen zijn dan des te zeldzamer. Herbarium of collectie, levende have en bibliotheek zijn de basisingrediënten voor de taxonomie.

Behalve de morfologie zijn er vele moderne methoden om ons soortsbegrip - wat is een soort - wat is een ras of cultivar - te toetsen. De studie van de plantentaxonomie is eigenlijk een soort detectivewerk, waarbij de onderzoeker de bewijzen ontrafelt voor de classificatie van de levende organismen in de natuur. De cytologie telt en bestudeert de chromosomen en hun fijne structuur - over niet al te lange tijd kan zelfs DNA onderzoek gegevens aandragen. De moleculaire biologie ontwikkelt zich snel. Chemisch zijn planten ook verwant, en identificatie van bijvoorbeeld tarwerassen kan al electroforetisch worden ondersteund. Andere groepen planten zijn met electroforese in het geheel niet behoorlijk te onderscheiden, al zijn soorten dat meestal wel. Numerieke methoden hebben al regelmatig nut afgeworpen, zoals bij de classificatie van

relatief simpele plantengroepen zoals varens. In de zoölogie is het een meer gevorderde methode.

Aan de Landbouwniversiteit werken we allen met dieren of planten, hun omgeving, producten afgeleid van plant of dier, of met de mens die van planten en dieren leeft, dus iedereen eigenlijk. Daarom is kennis van de taxonomie onontbeerlijk. De meesten hebben een basiskennis van de volkstaxonomie, maar dat is beperkt als we over de grenzen kijken. Voor een aantal enthousiasten is het detectivewerk zeer aantrekkelijk - vraagt het hen maar. De schoonheid van de natuur en ons leven dat daarvan afhangt leren we beter kennen met de taxonomie in de hand of in het hoofd. En de biologie en vele toegepaste disciplines leveren de gegevens die de taxonomie afronden. Overigens zijn de classificatie en de naamgeving nog lang niet af - er valt nog veel te ontdekken vooral in de tropen. We moeten ons haasten, bulldozers, motorzagen en vee rukken op. Als er soorten verloren dreigen te gaan willen we wel weten welke, om misschien maatregelen te kunnen treffen. Conservering van het genepotentieel verzekert onze toekomst, al is het lastig een rangorde aan te geven welke soorten voorrang zouden moeten krijgen. Die soorten die met cultuurplanten verwant zijn, of die economisch potentieel in zich bergen, trekken vanzelfsprekend de meeste aandacht.

L.J.G. van der Maesen
Vakgroep Plantentaxonomie

OPROEP OPROEP OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF

Welke eerste en tweedejaars hebben zin om de
CUDCIE

te vormen???? Als je het nog niet wist deze -cie or-
ganiseerd de ouderdag die ongeveer in april '88 moet
plaatsvinden. Geef je op, doe een briefje in de bus
van RijNSTeeg 1a gericht aan Birgit. Je aanmelding
moet wel binnen zijn voor 26 juni.

OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF OPROEF